

Pierwszą Olimpiadę Matematyczną w Polsce zorganizowano w roku szkolnym 1949/50. Obecnie kończy się XXXVII Olimpiada; zasady jej organizacji są w zasadzie takie same, jak były 36 lat temu.

W Olimpiadzie mogą uczestniczyć uczniowie szkół średnich. Zawody stopnia I polegają na rozwiązywaniu w domu 12 zadań w okresie od 16 września do 15 grudnia. Teksty zadań są rozsyłane do wszystkich szkół średnich w kraju. Rozwiązania są oceniane przez komitety okręgowe Olimpiady Matematycznej, które działają w Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Toruniu, Warszawie i Wrocławiu. Na podstawie wyników zawodów stopnia I komitety okręgowe kwalifikują uczestników do zawodów stopnia II, które odbywają się w lutym w siedzibach komitetów okręgowych. Polegają one na rozwiązywaniu 6 zadań w warunkach egzaminacyjnych w ciągu dwóch kolejnych dni (3 zadania na 5 godzin każdego dnia). Wyniki tych zawodów są podstawą klasyfikacji do zawodów stopnia III, które odbywają się w kwietniu w Warszawie lub jej okolicy i mają przebieg taki, jak zawody stopnia II. Prace z zawodów stopnia II są oceniane przez dwóch członków komitetu okręgowego i dwóch członków Komitetu Głównego, prace z zawodów stopnia III — przez czterech członków Komitetu Głównego. Na podstawie wyników zawodów stopnia III wylania się laureatów Olimpiady.

Olimpiada organizowana jest przez Polskie Towarzystwo Matematyczne i finansowana przez Ministerstwo Oświaty i Wychowania. Komitet Główny jest powoływany na wniosek Towarzystwa przez Ministra Oświaty i Wychowania. Komitet Główny i komitety okręgowe składają się w większości z nauczycieli akademickich i nauczycieli szkół średnich. Do zawodów stopnia I przystępuje przeciętnie 1500 uczniów, do zawodów stopnia II kwalifikuje się około 350, do III — 70. Liczba laureatów waha się około 15.

Laureaci otrzymują nagrody oraz dyplomy upoważniające do przyjęcia (po uzyskaniu świadectwa dojrzałości) bez egzaminu na studia matematyczne, informatyczne, fizyczne, chemiczne i techniczne. Uczestnicy zawodów stopnia III są zwolnieni z egzaminu maturalnego i wstępnego z matematyki oraz mogą być przyjęci bez egzaminów na studia matematyczne. Na podstawie wyników Olimpiady ustala się skład drużyny polskiej na Międzynarodową Olimpiadę Matematyczną i Austriacko-Polskie Zawody Matematyczne.

mgr Andrzej MAKOWSKI

Polsko-Austriackie Zawody Matematyczne weszły już do tradycji imprez dla laureatów krajowej Olimpiady Matematycznej.

Zostały zorganizowane z inicjatywy ministrów oświaty Austrii i Polski. Po raz pierwszy rozegrano je w Koszalinie w 1978 r. Od tego czasu odbywają się co roku na zmianę w Polsce lub Austrii. Ze strony polskiej zawody organizuje Ministerstwo Oświaty i Wychowania oraz Komitet Główny Olimpiady Matematycznej i podobne instytucje ze strony austriackiej.

Reprezentację Polski stanowi druga szóstka laureatów Olimpiady krajowej (pierwsza szóstka jedzie na Olimpiadę Międzynarodową). Zawody mają charakter indywidualny i zespołowy.

Zawody indywidualne trwają dwa dni. Każdego dnia uczestnik ma do rozwiązania 3 zadania w ciągu 4,5 godziny (zadania z zawodów oraz sprawozdania są drukowane w dwumiesięczniku „Matematyka”). Potem przewodniczący obu delegacji wraz z zastępcami ustalają listy nagrodzonych zawodników, od 5 do 8 osób. Dotychczas nagrodzono 30 zawodników z Polski i 24 z Austrii, w tym I miejsca zajęło 4 zawodników polskich i 4 austriackich, II miejsca przypadły 7 zawodnikom polskim i 2 austriackim (w tym przypadku dwóch zawodników miało jednakową liczbę punktów) oraz III miejsca zajęło 2 zawodników polskich i 7 austriackich. Niektórzy uczniowie dwukrotnie brali udział w zawodach.

Zawody drużynowe odbywają się zwykle trzeciego dnia po zawodach indywidualnych. Każda drużyna pracuje w oddzielnej sali i ma do rozwiązania 3 problemy w ciągu 4 godzin. Nagrody drużynowe przyznaje jury z udziałem honorowego przewodniczącego zawodów. Dotychczas zwyciężali na przemian Polacy w Austrii i Austriacy w Polsce. Ciekawym zdarzeniem zawodów zespołowych było rozwiązanie zadania przez oba zespoły jednakowo źle. Oba zespoły twierdziły, że istnieje pozytywne rozwiązanie problemu, które w rzeczywistości nie istniało.

Poza oficjalnymi zawodami młodzież wprowadziła zwyczaj rozgrywania co roku meczów piłki nożnej. Realizuje się też ciekawy program turystyczny, a także zapoznaje się młodzież z zabytkami kultury i sztuki.

mgr Jerzy KOBYLIŃSKI

Tradycja olimpiad wywodzi się ze starożytnej Grecji, gdzie organizowano igrzyska sportowo-artystyczne, połączone z uroczystościami na cześć różnych bogów. Największe znaczenie osiągnęły igrzyska w Olimpii — w miejscu kultu Zeusa. Odbywały się one co cztery lata w sąsiedztwie daty letniego przesilenia Słońca. Czteroletni odstęp między kolejnymi igrzyskami, zwany olimpiadą, podyktowany był koniecznością przygotowania rozrzuconego po świecie narodu greckiego do tak ważnych uroczystości. W międzyczasie odbywały się igrzyska w innych miastach, np. w Delfach — na rok przed olimpijskimi.

Kolejność olimpiad — okresów czteroletnich — stała się dla Greków podstawą rachuby czasu. Za pierwsze ogólnogreckie igrzyska w Olimpii uznaje się te, które odbyły się w 776 r.p.n.e. W czasach przed naszą erą kolejne igrzyska przypadały na lata, których liczba jest podzielna przez 4. Brak roku „zerowego” przy przejściu do naszej ery spowodował pewną nieciągłość. Po 194 igrzyskach w roku 4 p.n.e. następne — 195 odbyły się w roku 1 n.e. Później wypadały one na lata nieparzyste aż do roku 393, w którym cesarz rzymski Teodozjusz Wielki wydał zakaz organizowania igrzysk, uznając je za przeżytek z czasów pogaństwa.

Od pierwszych igrzysk w Olimpii do 1896 roku, w którym odbyły się pierwsze igrzyska nowożytne, upłynęło 2671 lat, tzn. 667 olimpiad i 3 lata. Bieżący rok jest drugim rokiem 690 olimpiady.

Korelacja między olimpijską rachubą czasu a kalendarzem współczesnym odbywa się na podstawie wzmianek o zaćmieniach Słońca, przypadających równocześnie z różnymi wydarzeniami, których daty podane są według olimpiad. Dziś niezbyt ściśle olimpiadą nazywa się same Igrzyska Olimpijskie.

Pojawiły się również w naszym słownictwie „olimpiady” naukowe — matematyczna, fizyczna, astronomiczna i inne, tj. coroczne konkursy wiedzy dla uczniów szkół średnich.

J. U.